

Research Article

การพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรม การแปรรูปสินค้าเกษตร

LEGAL DEVELOPMENT FOR THE PROMOTION OF SMALL BUSINESS IN AGRICULTURAL PRODUCT PROCESSING INDUSTRY

วิชัย โสสุวรรณจินดา^{1*} และ วงศ์วิภา โสสุวรรณจินดา²

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ประเทศไทย

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประเทศไทย

Vichai Thosuwonchinda^{1*} and Vongvipha Thosuwonchinda²

¹Graduate school Kasem Bundit University, Thailand

²Faculty of Management Sciences, Phranakhon Rajabhat University, Thailand

*E-mail: vongvipha_t@hotmail.com

Received: 2023-08-13

Revised: 2024-03-21

Accepted: 2024-04-05

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยการพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรม
การแปรรูปสินค้าเกษตร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ สภาพปัญหาอุปสรรคทางกฎหมายที่มี
ผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อนำผลการศึกษา
เป็นข้อมูลในการพัฒนากฎหมายเพื่อให้ธุรกิจขนาดย่อมมีศักยภาพสามารถแข่งขันในตลาดการค้าได้
ในระดับสากล วิธีการศึกษา ใช้การศึกษาเชิงเอกสารด้วยการกฎหมายทั้งในประเทศ และต่างประเทศ
การวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการแบบสอบถาม ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 300 ชุด การวิจัย
เชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน นักวิชาการ
ผู้ประกอบการ SME จำนวน 100 ราย ทั้งมีการจัดประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group) จำนวน 12 ครั้ง
ทั้งใน กรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค 5 ภาค

ผลการศึกษา พบว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปของ
ประเทศไทยมีหลายฉบับ และขาดประสิทธิภาพในการควบคุม โดยเฉพาะมาตรการในการใช้บังคับกฎหมาย

อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่ครอบคลุมในทุกประเภทสินค้า ส่งผลให้สินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปของไทย ยังไม่ได้มาตรฐาน ผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ขาดความพร้อมในการด้านเงินทุนและบุคลากรทำให้ ไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบได้ ทั้งประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับ การผลิตสินค้า เกษตรอินทรีย์ สินค้าเกษตรที่มีการดัดแปรพันธุกรรม และ การซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม ซึ่งยังไม่มี การกำหนดให้เจ้าของแพลตฟอร์มต้องร่วมเป็นผู้รับผิดชอบต่อค่าเสียหายที่เกิดขึ้นต่อผู้บริโภค ข้อเสนอแนะ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าเกษตรแปรรูปให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลเพื่อไม่ให้ ประเทศไทยถูกกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ วางแนวทางส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจขนาดย่อม ในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน และให้มีการออกกฎหมายใหม่ เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ กฎหมายควบคุมสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปลงพันธุกรรม และการค้าสินค้าออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม

คำสำคัญ: สินค้าเกษตร กฎหมายเกี่ยวกับการแปรรูปสินค้าเกษตร ธุรกิจขนาดย่อม อุตสาหกรรม การแปรรูปสินค้าเกษตร

ABSTRACT

This research aimed to develop concerning Laws on Agricultural Product Processing Industry to promote small business by analyzing problems and obstruction which affect to small business in this industry. Methodology of the research included document analysis of Laws in Thailand and other countries for comparison, quantitative research with 300 questionnaires, quality research with 100 in-depth interviews with people concerned and 12 focus groups cover all parts of the country.

The results showed that there were many Laws concerning agricultural product processing industry but most of them were insufficient in implementation and control which made Thai agricultural product unable to reach international standard. The small business had problems to follow the Law due to lacking of fund and personnel. Beside, Thailand had no Law on organic farming, GMO agricultural product and e-commerce through platform. The owner of e-commerce platform also had no responsibility to consumer's damages. The Government was suggested to revise Laws concerning agricultural product processing industry up to international standard with effective implementation. Small business should be supported to such standard and new Law on organic farming, GMO agricultural product and ecommerce through platform should be enacted.

Keyword: Agricultural Product, Legal development, Small business, Agricultural Product processing industry.

บทนำ

การประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการผลิต การจัดการ การบริหารงานบุคคล การเงิน การตลาด การประชาสัมพันธ์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกฎหมาย ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริมและปรับปรุงการประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรนั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับ และยังไม่มี การศึกษาวิจัยถึงกฎหมายที่มีผลกระทบต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรโดยตรง ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายที่จะเร่งแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม ลำสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ตามที่กำหนดไว้ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งมุ่งเน้นเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันให้กับ SME ด้วย โดยต่อเนื่องมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570 ระบุในหมวดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูงและสามารถแข่งขันได้ เช่น การยกระดับมาตรฐานและพัฒนาต่อ ยอดผลิตภัณฑ์ รวมถึงการสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่เครือข่ายห่วงโซ่คุณค่าระดับโลกได้โดยง่าย

(Office of the National Economic and Social Development Board, 2023)

ทั้งนี้ จึงมีความจำเป็นในการศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เป็นปัญหาอุปสรรค และสนับสนุนให้ผู้ประกอบการขนาดย่อมสามารถพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปสามารถเพิ่มศักยภาพของอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานสากลและแข่งขันในระบบการค้าเสรีได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการแปรรูปสินค้าเกษตร รวมทั้งสภาพปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับกฎหมายที่มีผลกระทบต่อ การประกอบธุรกิจการเกษตร

2. เพื่อนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลในการเสนอแนะและผลักดันให้มีมาตรการทางกฎหมายเป็นเครื่องมือในการพัฒนาส่งเสริมการประกอบธุรกิจการแปรรูปสินค้าเกษตรโดยเฉพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีศักยภาพสามารถแข่งขันในตลาดการค้าได้อย่างเป็นธรรม

บททวนแนวคิด

อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรจะเน้นหนักการแปรรูปเป็นอาหาร แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ อาหาร กึ่งอาหาร และผลิตผลทางการเกษตรที่มีใช้อาหาร จากการสำรวจข้อมูลของกระทรวงอุตสาหกรรม พบว่าจำนวนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร มีจำนวนทั้งสิ้น

8,311 ราย (ไม่รวมโรงสีข้าวและโรงงานเมล็ดพืช เบื้องต้น เช่น ไซโลและโกดังเก็บ) กระจายตั้งอยู่ เกือบทุกจังหวัดในทุกภูมิภาค มีการจ้างงานกว่า 1 ล้านคน (รวมแรงงานต่างด้าวด้วย) โดยสินค้า อาหารที่ประเทศไทยผลิตและส่งออกได้ติด 3 อันดับแรกของโลกมี 7 ชนิดได้แก่ ข้าว กุ้ง ทุเรียนกระป๋อง การแปรรูป สับปะรด น้ำตาลทราย มันสำปะหลัง ไก่และผลิตภัณฑ์ไก่แปรรูป เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งออกน้ำมันปาล์มเป็นอันดับสาม รองจากมาเลเซียและอินโดนีเซีย ยางพาราติด เป็นอันดับหนึ่ง รวมทั้งอาหารสำเร็จรูปประเภท อาหารกระป๋อง อาหารแปรรูปในลักษณะแช่แข็ง ซึ่งประเทศไทยมีชื่อเสียงในระดับต้น ๆ ของโลก ในการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในระดับคุณภาพ พรีเมียม

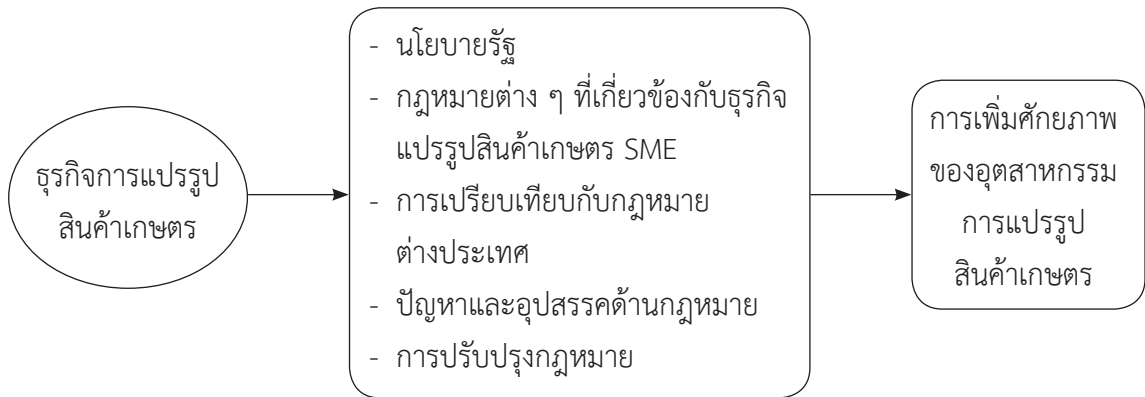
การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เป็นการช่วยป้องกันปัญหาผลผลิตล้นตลาด หรือ ผลผลิตไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่ได้ขนาดตามที่ลูกค้า ต้องการ ทำให้สามารถยกระดับราคาผลผลิตไม่ให้ ตกต่ำ และการสร้างเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตผลทาง การเกษตร การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้เป็น ผลิตภัณฑ์อาหาร หรือวัตถุดิบอาหาร จะทำให้ สามารถขยายตลาดการค้าออกไปสู่ต่างประเทศ จะช่วยเพิ่มพูน รายได้ให้แก่ประเทศได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม ผลผลิตทางการเกษตร ที่จะเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคจะต้องเป็นสินค้า ที่ได้มาตรฐานและปลอดภัยต่อการบริโภค สำหรับ ประเทศไทย สำนักงานสินค้าเกษตรและอาหาร แห่งชาติ (มกอช.) ได้กำหนดและให้การรับรอง “เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร” ภายใต้ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551

แสดงกับสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพเป็นไปตาม มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยและการคุ้มครอง ผู้บริโภค ป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แก่เกษตรกรและผู้บริโภคสินค้า ตลอดจนเพื่อให้ สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศในปี พ.ศ. 2545 เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร สามารถใช้เพื่อเป็นการรับรองเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด ส่วนประกอบ วิธีการผลิต คุณภาพ หรือคุณลักษณะ อื่นใดของสินค้าเกษตร ซึ่งมีความสำคัญในการสื่อสาร ข้อมูลไปยังผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ เพื่อให้เกิดการยอมรับ เชื่อถือต่อสินค้าเกษตรของไทยว่ามีมาตรฐานปลอดภัย

ในการผลิตสินค้าแปรรูปเกษตรนั้น ปรากฏ ว่า มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ ประมาณ 160 กว่าฉบับ และหลายฉบับยังเป็น อุปสรรคต่อการพัฒนาสินค้าแปรรูปเกษตร จึงควร ต้องมีการศึกษาวิจัยถึงกฎหมายและแนวนโยบาย ภาครัฐทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ SME โดยตรง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรัฐบาลมีนโยบาย ขับเคลื่อนเศรษฐกิจยุคใหม่ ด้วยการมุ่งพัฒนาระบบ นิเวศเพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยมี นโยบายปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้ผู้ประกอบการยุคใหม่สามารถ พัฒนา แอปพลิเคชัน นวัตกรรม สินค้าและบริการ ที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ของผู้บริโภคและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 ที่มุ่งเน้น เสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันให้กับ SME

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาเชิงเอกสารด้วยการวิเคราะห์กฎหมายและแนวนโยบายภาครัฐทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ SME ในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

ในการศึกษา วิเคราะห์กฎหมายที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ SME ในกิจการแปรรูปสินค้าเกษตรนี้ ได้มีการศึกษา วิเคราะห์ กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ด้านพืช ได้แก่พระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2527 พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติปุย พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.2542

ด้านประมง ได้แก่ คำสั่งหัวหน้าคณะ

รักษาความสงบแห่งชาติที่ 69/2559 พระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แผนปฏิบัติการสากลในการจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (International Plan of Action to Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing (IPOA-IUU) พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ. 2482 และพระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. 2496

ด้านสัตว์ ได้แก่ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. 2557 พระราชบัญญัติบำรุงพันธุ์สัตว์ พ.ศ. 2509 พระราชบัญญัติโคนมและผลิตภัณฑ์นม พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติ

ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจอุตสาหกรรมอาหารด้านการแปรรูปสินค้าเกษตรได้แก่ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติโคนมและผลิตภัณฑ์นม พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. 2514 พระราชบัญญัติการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 พระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์ และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

นอกจากนี้ เพื่อให้ครอบคลุมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจโดยการศึกษา

ประเด็นสำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบหรืออาจมีผลกระทบต่อธุรกิจแปรรูปสินค้าเกษตรเช่น พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 เป็นต้น รวมถึงผลการศึกษานโยบายของภาคเอกชน ภายใต้แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ 5) ด้วย

ในการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับต่างประเทศ ได้มีการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร รวม 10 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป บราซิล จีน ญี่ปุ่น อินเดีย เวียดนาม มาเลเซีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

2. เก็บข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ ดังนี้

2.1 สัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสอบถามในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยเน้นผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมแปรรูปและการถนอมเนื้อสัตว์ การแปรรูปและการถนอมผลไม้และการผลิตน้ำมันและไขมันจากพืชและสัตว์ การผลิตผลิตภัณฑ์นม การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการโม-

สี่ัญพืช สตาร์ชและผลิตภัณฑ์จากสตาร์ช การผลิตผลิตภัณฑ์อาหารอื่น ๆ การผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูปจากจำนวนประชากร 12,879 แห่ง ใช้ตัวอย่างจำนวน 300 ชุด โดยสุ่มตัวอย่าง กระจายไปยังสถานประกอบการทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กในทุกภูมิภาค

2.2 สัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานภาครัฐ องค์การภาคเอกชน ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ SME หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 100 ราย โดยกระจายตัวอย่างไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ใน 6 ภาค คือ ภาคกลางได้แก่ พระนครศรีอยุธยา นนทบุรี และนครปฐม ภาคตะวันออกได้แก่ ชลบุรี และระยอง ภาคตะวันตกได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ และราชบุรี ภาคเหนือได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย และพิษณุโลก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ นครราชสีมา ขอนแก่น และอุดรธานี และภาคใต้ได้แก่ ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี และสงขลา

2.3 การจัดประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group) จากผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 12 ครั้ง ทั้งในส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) และส่วนภูมิภาค ทั้ง 5 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ มีผู้เข้าร่วมทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมจำนวน 300 ราย เพื่อระดมความคิดเห็น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิ บุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ของ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานภาครัฐ องค์การเอกชน และผู้ประกอบการ SME ในธุรกิจการแปรรูปสินค้าเกษตร

ผลการศึกษา

1. การศึกษาเชิงเอกสาร

ได้พบว่า อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรจะเน้นหนักการแปรรูปเป็นอาหาร แบ่งออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ อาหาร กึ่งอาหาร และผลิตผลทางการเกษตรที่มีโซอาหาร จากการสำรวจข้อมูลของกระทรวงอุตสาหกรรม พบจำนวนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารมีกระจายตั้งอยู่เกือบทุกจังหวัดในทุกภูมิภาคมีการจ้างงานกว่า 1 ล้านคน (รวมแรงงานต่างด้าวด้วย) โดยสินค้าอาหารที่ประเทศไทยผลิตและส่งออกได้ติด 3 อันดับแรกของโลกมี 7 ชนิดได้แก่ ข้าว กุ้ง ทุ่นำกระป๋อง/แปรรูป สับปะรด น้ำตาลทราย มันสำปะหลัง ไก่และผลิตภัณฑ์ไก่แปรรูป เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งออกน้ำมันปาล์มเป็นอันดับสามรองจากมาเลเซียและอินโดนีเซีย ยางพาราติดเป็นอันดับหนึ่ง รวมทั้งอาหารสำเร็จรูปประเภทอาหารกระป๋อง อาหารแปรรูปในลักษณะแช่แข็ง ซึ่งประเทศไทยมีชื่อเสียงในอันดับต้น ๆ ของโลก ในการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในระดับคุณภาพพรีเมียม (Trakulthiranpadung, 2021)

การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นการช่วยป้องกันปัญหาผลผลิตล้นตลาด หรือผลผลิตไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่ได้ขนาดตามที่ลูกค้าต้องการ ทำให้สามารถยกระดับราคาผลผลิตไม่ให้ตกต่ำ และการสร้างเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลผลิตทางการเกษตร การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหาร หรือวัตถุดิบอาหาร จะทำให้สามารถขยายตลาดการค้าออกไปสู่ต่างประเทศจะช่วยเพิ่มพูน รายได้ให้แก่ประเทศได้เป็นอย่างดี

ธุรกิจแปรรูปสินค้าเกษตรทำให้สินค้าเกษตรสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ง่ายขึ้น เพราะบรรจุหีบห่อในลักษณะสินค้าที่พร้อมบริโภค และสะดวกในการขนส่งไปยังตลาดในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะในการส่งออกนั้น พบว่าสินค้าเกษตรแปรรูปที่ส่งออกได้มากที่สุด 10 อันดับแรก ได้แก่ อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป น้ำตาลทราย ผลไม้กระป๋องและแปรรูป เครื่องดื่ม อาหารสัตว์เลี้ยงผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์ สิ่งปรุงรสอาหาร ผักกระป๋อง และเนื้อสัตว์และของปรุงแต่งที่ทำจากเนื้อสัตว์ (Tensho co., Ltd., 2021)

2. การศึกษานโยบายของรัฐ

ในการศึกษานโยบายของรัฐได้ข้อสรุปว่า ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พบว่าในแผนแม่บท ฉบับที่ (8) ได้เน้นถึงความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งในมิติของการสร้างรายได้ เป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญ และยังเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติมีเป้าหมายเพิ่มสัดส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศไทยจากร้อยละ 37.3 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 42.4 ในปี 2560 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้ประกอบการไทยให้เป็น “ผู้ประกอบการยุคใหม่” ที่ก้าวทันและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนธุรกิจ และช่วยให้ประเทศสามารถแข่งขันในระดับเวทีการค้าโลก (Office of the National Economic and Social Development Board, 2021)

สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564 ได้มุ่งเน้นการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อม โดยเน้นการสนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพ รายได้ และให้ความช่วยเหลือที่เชื่อมโยงการเพิ่มผลิตภัณฑ์สำหรับประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุด ได้แก่ การสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดย่อมวิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม การพัฒนาองค์กรการเงินฐานรากและการเข้าถึงเงินทุนเพื่อสร้างอาชีพและการสนับสนุนการเข้าถึงปัจจัยการผลิตคุณภาพดีที่ราคาเป็นธรรม และในขณะเดียวกันก็ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณเชิงพื้นที่และบูรณาการเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งการสร้างปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจที่เหมาะสม เช่นการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม (Office of the National Economic and Social Development Board, 2018)

ส่วนแผนการพัฒนาผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ประกอบด้วย 4 แผนย่อย ได้แก่ (1) แผนการสร้างความเข้มแข็งผู้ประกอบการอัจฉริยะ (2) การสร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน (3) การสร้างโอกาสเข้าถึงตลาด และ (4) การสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมยุคใหม่ ทั้งยังระบุในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายด้วยว่า กฎหมายต้องมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น กฎหมาย กฎ ระเบียบ

ข้อบังคับมีเท่าที่จำเป็น ทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการพัฒนา การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำด้านต่าง ๆ ทั้งปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐเป็นผู้อำนวยการความสะดวก กำหนดกติกาในการแข่งขันให้เกิดความเป็นธรรมแก่การดำเนินธุรกิจทั้งในธุรกิจทั่วไป และธุรกิจเฉพาะ ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สามารถตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการผลิต การค้า การบริการ และสามารถอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค (Office of Small and Medium enterprises Promotion, (2017)

ในด้านแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560-2564) ได้ มุ่งเน้นให้ SME สามารถอยู่รอดและเติบโตได้อย่างแข็งแกร่ง ภายใต้บริบทการแข่งขันทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ SME ไทยจะต้องมีความรู้ มีทักษะในการประกอบธุรกิจ สามารถสรรค์สร้างสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีมูลค่าสูง แข่งขันได้ทั้งตลาดในประเทศ และตลาดโลก เพื่อให้ SME ไทยก้าวขึ้นเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศได้อย่างแท้จริง

3. การศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

ผลการศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ได้ผลดังนี้

3.1 กฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูป แต่ละประเทศที่ศึกษาต่างมีกฎหมาย

ที่กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด โดยเฉพาะมาตรฐานเกี่ยวกับสินค้าแปรรูปเกษตร การควบคุมสารแปลกปลอม สารตกค้าง และการติดฉลาก โดยมีมาตรการที่ชัดเจน และมีการกำกับดูแลอย่างเข้มงวด สำหรับประเทศไทย มีกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูปที่สำคัญ คือ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ที่ห้ามมิให้บุคคลใดผลิต นำเข้าเพื่อจำหน่ายหรือจำหน่าย ซึ่งอาหารไม่บริสุทธิ์ อาหารปลอม อาหารที่ผิดมาตรฐานหรืออาหารอื่นที่รัฐมนตรีกำหนด นอกจากนี้ มีพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ที่กำหนดให้มีการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรทั้งที่เป็นมาตรฐานบังคับและมาตรฐานทั่วไป พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 ที่กำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต้องเป็นไปตามมาตรฐาน และต้องได้รับใบอนุญาตก่อนทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้น สำหรับประเด็นที่ควรนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย ได้แก่ การกำหนดมาตรการให้ผู้ประกอบการที่ผลิตหรือนำเข้าสินค้าเกษตรจะต้องดำเนินการทำการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เกี่ยวกับคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตรประเภทต่าง ๆ ให้มีการสืบย้อนกลับ (Traceability) สำหรับอาหารสัตว์ อาหารที่ผลิตจากสัตว์ และสารอื่น ๆ ที่ใช้ในการผลิต การแปรรูป และการกระจายสินค้า และการวางระบบป้องกันการเข้ามาและแพร่กระจายของแมลงศัตรูพืช โดยมุ่งเน้นป้องกันและบริหารความเสี่ยงจากสารต่าง ๆ ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น สัตว์ที่เป็นศัตรูพืชและสิ่งมีชีวิต (Pests) และโรคภัยต่าง ๆ (Diseases)

3.2 กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้าเกษตรแปรรูป ซึ่งแต่ละประเทศมีแนวทางการคุ้มครองผู้บริโภคจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการบริโภคสินค้า โดยเน้นการให้ข้อมูลกับผู้บริโภค การกำหนดเงื่อนไขสัญญาระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภค อย่างเป็นธรรม มีกลไกการเปลี่ยน หรือคืนเงินค่าสินค้าให้แก่ตน ในกรณีที่สินค้าเกิดความชำรุดบกพร่องและให้สิทธิแก่ผู้บริโภคที่จะเรียกร้องเอาค่าเสียหาย กรณีของประเทศไทยมีเพียงพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่กำหนดให้ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ที่เป็นหลักในการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้ขายหรือสถานประกอบการ อันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค สามารถที่จะร้องเรียนต่อคณะกรรมการผู้บริโภคให้ดำเนินการให้มีการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ แต่กฎหมายทั้งหมดดังกล่าว นับได้ว่ายังไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ดังนั้นประเทศไทยจึงควรพิจารณาเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น การมีระบบแจ้งเตือนการละเมิดกฎหมายอาหาร ระบบการเรียกคืนสินค้าที่ไม่ปลอดภัย การคุ้มครองผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าทางออนไลน์โดยให้เจ้าของแพลตฟอร์มเป็นผู้ร่วมรับผิดชอบต่อค่าเสียหายที่เกิดขึ้น เป็นต้น

ในการคุ้มครองผู้บริโภคในต่างประเทศนั้น ในตัวอย่างของประเทศจีน ผู้บริโภคมีสิทธิที่จะได้รับทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า สิทธิการเปรียบเทียบราคา คุณภาพ และคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่มีชนิดเดียวกันหรือประเภทเดียวกันได้ สิทธิได้รับเงินชดเชยหรือเงินเยียวยา ในกรณีที่ตนหรือทรัพย์สินของตนได้รับความเสียหาย อันเกิดขึ้นเนื่องจากการบริโภคหรือใช้บริการของผู้ประกอบการรายใดที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นขึ้น ในกรณีการซื้อของออนไลน์ แพลตฟอร์มนั้นจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อค่าเสียหายที่เกิดขึ้น โดยเจ้าของแพลตฟอร์มมีสิทธิไล่เบี้ยต่อเจ้าของสินค้าที่ขายของออนไลน์นั้นอีกทอดหนึ่ง ทั้งนี้ผู้ขายสินค้าและเจ้าของแพลตฟอร์มมีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคอย่างลูกหนี้ร่วมกัน (Joint and Several Liability) ตามกฎหมาย นอกจากนี้ ผู้บริโภคมีสิทธิคืนสินค้าที่ส่งมานั้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับสินค้า โดยไม่จำเป็นต้องให้เหตุผลในการคืนสินค้าแก่ผู้ขาย

3.3 กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของผู้ประกอบการ จากการเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ พบว่าการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของไทยเป็นไปตามมาตรฐานระหว่างประเทศ คือ มีการคุ้มครองลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า พังภูมิจรรรม ความลับทางการค้า และสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยประเทศไทย มีกฎหมายที่คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่สำคัญ ได้แก่ (1) พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ที่ให้การคุ้มครองการประดิษฐ์ หรือ การออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนด (2) พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ให้การคุ้มครองเครื่องหมายการค้า

ที่จดทะเบียนโดยต้องเป็นเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะบ่งเฉพาะ และไม่มีลักษณะต้องห้าม หรือเหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่บุคคลอื่นได้จดทะเบียนไว้แล้ว (3) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ให้ความคุ้มครอง งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดของผู้สร้างสรรค์ โดยให้คุ้มครองตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และมีอยู่ต่อไปอีกห้าสิบปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย (4) พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 (5) พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 จากการเปรียบเทียบ พบว่า ประเทศไทยยังมีปัญหากฎหมายในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโดยยังไม่มีกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ทรงสิทธิเครื่องหมายการค้าผ่านสัญญาจ้างทำของและสัญญาตัวการตัวแทน และยังไม่มีกฎหมายที่รับรองและรับประกันในฐานะสินค้าที่มีความพิเศษ (Recognition as a traditional specialty guaranteed (TSG)

3.4 กฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนการนำเข้าสินค้าเกษตรแปรรูป
ซึ่งจากการเปรียบเทียบพบว่ากรณีประเทศญี่ปุ่นในการนำเข้าสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นอาหาร เอกสารที่ผู้นำเข้าจะต้องจัดเตรียมเอกสารประกอบการนำเข้า และต้องแนบมาพร้อมกับสินค้าอาหารที่จะส่งเข้าประเทศญี่ปุ่น ได้แก่ ใบรับรองสุขอนามัย (Health Certification) ใบรับรองสุขอนามัยสินค้าเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ หรือ ใบรับรองสุขอนามัยสินค้าประมงและผลิตภัณฑ์ประมง

(ระบุชนิด (ชื่อทางวิทยาศาสตร์) บริเวณแหล่งน้ำทะเลต้นกำเนิด และกระบวนการด้านสุขอนามัย) กรณอาหารสำเร็จรูป ต้องมีเอกสารแจ้งรายการส่วนผสมที่ใช้ รายการวัตถุดิบที่ใช้ กระบวนการที่ใช้ในการผลิต (ระบุกระบวนการผลิตที่สมบูรณ์ ตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบจนกระทั่งเป็นผลิตภัณฑ์สุดท้าย รวมถึงอุณหภูมิและเวลาที่ใช้ในการฆ่าเชื้อแบบ sterilization) และผลการตรวจวิเคราะห์ (Inspection Results) สินค้า โดยเป็นรายงานผลการตรวจวิเคราะห์ที่ออกโดยห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกระทรวงสาธารณสุข แรงงานและสวัสดิการของญี่ปุ่น สินค้าที่ผ่านการตรวจสอบตามระบบต่าง ๆ ทั้งหมดแล้ว และผ่านการพิจารณาทางศุลกากรแล้ว ถือว่าเสร็จสิ้นกระบวนการนำเข้าสินค้าอาหารสู่ประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ในการนำเข้าสินค้าเกษตรแปรรูป ญี่ปุ่นยังมีระบบการตรวจสอบสารเคมีตกค้างทางการเกษตร โดย อ้างอิงจากค่ามาตรฐานของ CODEX และค่ามาตรฐานของประเทศสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป แคนาดา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ และมีการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูปนำเข้าโดยใช้ระบบมาตรฐาน GMP และ HACCP ส่วนประเทศไทยไม่ได้มีกฎหมายควบคุมในลักษณะดังกล่าว มีเพียง พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 กำหนดเกี่ยวกับ การจัดเก็บอากร การนำเข้า และการส่งออก ตัวแทน การผ่านแดน การถ่ายลำ และของตกค้าง คลังสินค้าทัณฑ์บน โรงพักสินค้า ที่มั่นคง และท่าเรือรับอนุญาต เขตปลอดอากร อำนาจทางศุลกากรในพื้นที่เฉพาะ เป็นต้น มี พระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร

พ.ศ. 2530 กำหนดให้ ของที่นำเข้าหรือพาเข้ามาในหรือส่งหรือพาออกไปนอกราชอาณาจักรนั้น ให้เรียกเก็บและเสียอากรตามที่กำหนดไว้ในพิกัดอัตราศุลกากร นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติการส่งออกนอก และการนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้าให้เป็นไปตามมาตรฐาน อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยจึงควรมีมาตรการและออกกฎหมายเพิ่มเติมในเรื่อง กฎหมายการป้องกันการเข้ามาและแพร่กระจายของแมลงศัตรูพืชภายใต้กฎหมายความปลอดภัยทางชีวภาพ โดยให้การนำเข้าสินค้าเกษตรแปรรูป ต้องมีระบบการตรวจสอบสารเคมีตกค้างทางการเกษตร ตามมาตรฐานของ CODEX และให้มีระบบการแจ้งล่วงหน้าเกี่ยวกับสินค้าประเภทอาหารและอาหารแปรรูปที่จะนำเข้า เพื่อใช้ในการจัดเก็บและได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของการผลิตสินค้า ช่วยในการติดตาม ตรวจสอบ การผลิตอาหารทั้งระบบที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ

3.5 กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมสินค้าเกษตรอินทรีย์ มีทั้งกลุ่มประเทศที่มีกฎหมายควบคุมและรับรอง ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น บราซิล ออสเตรเลีย กลุ่มประเทศที่มีเพียงการกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้แก่ นิวซีแลนด์ และกลุ่มประเทศที่นอกจากกำหนดมาตรฐานแล้วยังมีการส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์ในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย ได้แก่ อินเดีย เวียดนาม และมาเลเซีย ดังนั้น ประเทศไทยซึ่งมีเพียงการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ จึงยังไม่ใช่การเพียงพอ ควรได้มีการออกกฎหมายเพื่อให้

การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์เพื่อการส่งออก ที่สามารถส่งออกผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ได้มีเป็นมูลค่าสูง

3.6 กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปรพันธุกรรม (สินค้าเกษตร GMO) พบว่า ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปรพันธุกรรม (สินค้าเกษตร GMO) ขึ้นใช้บังคับโดยเฉพาะ แม้ในปี พ.ศ. 2558 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เสนอ ร่าง พ.ร.บ.ความปลอดภัยทางชีวภาพ หรือ ร่าง พ.ร.บ.จีเอ็มโอ และได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว แต่ได้รับการท้วงติงจากภาคประชาชนและหน่วยงานรัฐเองหลายประเด็น เช่น การใช้จีเอ็มโอในสภาพควบคุมหรือในภาคสนามที่ไม่ต้องทำ EIA หรือผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิดชอบ ถ้าความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นเหตุสุดวิสัย (Ilaw, 2021) ส่งผลให้รัฐบาลยุติการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติความปลอดภัยทางชีวภาพ (Thaipbs, 2021) ในขณะที่ ประเทศอื่น ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปรพันธุกรรม เช่น นิวซีแลนด์ มาเลเซีย เวียดนาม บราซิล ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และ อินเดีย ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปรและตัดแต่งพันธุกรรม โดยให้มีการควบคุม และมีการวิเคราะห์ว่าไม่มีผลกระทบต่อมนุษย์ สัตว์ และสิ่งแวดล้อม ทั้งควรกำหนดให้ผลิตภัณฑ์ที่มีการดัดแปรพันธุกรรมทุกชนิด

ต้องติดป้ายว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มาจาก การดัดแปลงพันธุกรรม เพื่อให้สิทธิผู้บริโภคในการเลือก เพราะในปัจจุบันมีประกาศให้มีการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการดัดแปลงพันธุกรรมหรือพันธุวิศวกรรมเฉพาะถั่วเหลืองและผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลืองข้าวโพดและผลิตภัณฑ์จากข้าวโพดเท่านั้น

3.7 ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคด้านกฎหมายที่มีต่อธุรกิจแปรรูปการเกษตร

ส่วนการศึกษาปัญหาอุปสรรคด้านกฎหมายที่มีต่อธุรกิจแปรรูปการเกษตร ที่สรุปได้จากการสำรวจผู้ประกอบการ SME ธุรกิจแปรรูปสินค้าเกษตร การสัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และการจัดประชุมระดมความคิดเห็นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งการเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่ศึกษา ได้ข้อสรุปดังต่อไปนี้

1) มาตรการในการควบคุมสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปของประเทศไทย อยู่ภายใต้กฎหมายหลายฉบับ และบางฉบับเป็นมาตรการสมัครใจ อันเป็นผลให้การควบคุมการผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปไม่มีประสิทธิภาพ และยังมีช่องว่างในการควบคุม ทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ

2) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาหารยังขาดความเข้มงวด โดยเฉพาะในเรื่องความปลอดภัยของอาหารและความเข้มงวดด้านสุขอนามัยพืชและสัตว์ ทำให้ต้องมีมาตรการลดความเสี่ยงภัยจากอันตรายที่มีต่อแหล่งอาหาร เช่น นโยบายการตรวจตราและตรวจสอบขั้นตอน

ผลิตและการแปรรูปอาหาร แนวโน้มขีดความสามารถในการควบคุมภาวะการเกิดโรคระบาด หรือความเจ็บป่วยจากการบริโภคอาหารที่มีการปนเปื้อนจากเชื้อโรคเชื้อจุลินทรีย์ สารพิษตกค้าง หรือสิ่งแปลกปลอมทางกายภาพและชีวภาพต่าง ๆ

3) มาตรการความปลอดภัยทางด้านอาหารที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ซึ่งใช้กำหนดมาตรการที่ใช้ควบคุมความปลอดภัยทางด้านอาหารที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ยังมีความล้าหลังไม่ทันสมัย และยังไม่มีความครอบคลุม จึงทำให้มีปัญหาในการรับรองคุณภาพอาหารสำเร็จรูปแช่แข็ง ความปลอดภัยทางด้านการขนส่งอาหารและการเรียกคืนสินค้าอาหารที่ไม่ปลอดภัย

4) ปัญหาการใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกลุ่มสารพิษ เช่น สารกลุ่มไดออกซิน (Dioxins) และสารพีซีบี (Dioxin-like PCBs) ซึ่งเป็นสารที่เป็นมลพิษทางสิ่งแวดล้อมและเป็นกลุ่มสารเคมีที่มีสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (persistent organic pollutants (POPs)) ยังไม่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดโรคแก่ผู้ที่ได้รับสารพิษ

5) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูป ผลการศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยยังไม่มี การประเมินความเสี่ยงในการยาปราบศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ที่บริโภค ขาดมาตรการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอาหาร และการจัดตั้งระบบการตรวจสอบติดตามคุณภาพ

และความปลอดภัยของสินค้าเกษตรทุกชนิดทุกประเภท ซึ่งรวมถึง ยาที่ใช้ในพืชและสัตว์ สารเคมีทางการเกษตร การกำหนดค่าเตือนหรือคำแนะนำเกี่ยวกับความปลอดภัยบนฉลากผลิตภัณฑ์อาหาร ยังไม่เพียงพอ ขณะที่ต่างประเทศมีการใช้มาตรการต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างเข้มงวด

6) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับเนื้อสัตว์ ยังไม่มีกลไกการกำหนดขอบเขตและแนวทางการดำเนินกระบวนการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์เพื่อนำมาผลิตเป็นอาหาร เช่น เนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ทำจากนม ทั้งในการผลิต (Production) และการแปรรูป (Processing) เนื้อสัตว์เพื่อการค้าในประเทศหรือการส่งออกเนื้อสัตว์ รวมถึงการควบคุมใช้ยาและสารเคมีในสัตว์ด้วย ทั้งยังไม่มีระบบป้องกันการเข้ามาและแพร่กระจายของแมลงศัตรูพืช โดยเฉพาะความเสี่ยงจากสารต่าง ๆ ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น สัตว์ที่เป็นศัตรูพืชและสิ่งมีชีวิต (Pests) และโรคภัยต่าง ๆ (Diseases)

7) กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรแปรรูป ยังไม่มีกฎหมายบังคับใช้ในเรื่องความคุ้มครองเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้า (Product Safety) และการค้าที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Trade Practices) และการบังคับข่มขู่ (Harassment and Coercion) ผู้บริโภคด้วย ขาดระบบแจ้งเตือนการละเมิดกฎหมายอาหาร (food violation reporting system) เพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจสั่งให้หยุดการจัดส่งผลิตภัณฑ์ที่บกพร่องนั้นเข้าไปในตลาด ซึ่งรวมถึงการให้ผู้ผลิต ผู้จำหน่ายเรียกคืนผลิตภัณฑ์ที่บกพร่องและการประกาศข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่บกพร่อง

8) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม ยังไม่มีการกำหนดให้เจ้าของแพลตฟอร์มต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อค่าเสียหายที่เกิดขึ้นต่อผู้บริโภค ร่วมกับเจ้าของสินค้าที่อย่างลูกหนี้ร่วมกัน

9) ปัญหากฎหมายในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ยังไม่มีการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ทรงสิทธิเครื่องหมายการค้าผ่านสัญญาจ้างทำของและสัญญาตัวการตัวแทนเพื่อควบคุมผู้ผลิตให้ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งยังมีกฎหมายซึ่งประเทศไทยยังไม่ได้ให้การคุ้มครองไปถึง ได้แก่ กฎหมายที่รับรองและรับประกันในฐานะสินค้าที่มีความพิเศษ (Recognition as a traditional specialty guaranteed: TSG)

10) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าเกษตรแปรรูป พบว่า ยังไม่มีหลักเกณฑ์ให้ผู้นำเข้าสินค้าอาหารต้องจดทะเบียนเป็นผู้นำเข้าสินค้าอาหาร (Registration as Food Importer) และผลิตภัณฑ์อาหารที่นำเข้าจากต่างประเทศต้องผ่านการทดสอบและได้รับการรับรองด้านความปลอดภัยและสุขอนามัยด้านอาหาร ทั้งขาดกฎหมายการป้องกันการเข้ามาและแพร่กระจายของแมลงศัตรูพืช หลักเกณฑ์ที่ให้บริการจรรยาบรรณในการขนส่งสินค้าทุกชนิดที่ ต้องได้รับการฆ่าเชื้อ และมีเอกสารรับรองการรมควัน (Fumigation Certificate) ประกอบการนำเข้าด้วยสินค้าอาหารที่จะส่งเข้านำเข้าประเทศไทยจะต้องมีใบรับรองสุขอนามัย (Health Certification) และผลการตรวจวิเคราะห์ (Inspection Results) สินค้า

และกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้การนำเข้าสินค้าเกษตรแปรรูป ต้องมีระบบการตรวจสอบสารเคมีตกค้างทางการเกษตร ตามมาตรฐานของ CODEX

11) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมสินค้าเกษตรอินทรีย์ ยังไม่มีการออกกฎหมายเพื่อให้การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งของรัฐและของเอกชนในการประเมินและให้การรับรอง

12) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปลงพันธุกรรม (สินค้าเกษตร GMOs) พบว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปลงพันธุกรรม (สินค้าเกษตร GMOs) ขึ้นใช้บังคับโดยเฉพาะ มีแต่ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ที่กำหนดให้มีการแสดง ฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการดัดแปรพันธุกรรมหรือพันธุวิศวกรรม เฉพาะถั่วเหลืองและผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลือง ข้าวโพดและผลิตภัณฑ์จากข้าวโพดที่ได้จากเทคนิคการดัดแปรพันธุกรรม (Genetic modification) หรือพันธุวิศวกรรม (Genetic engineering) และมีปริมาณการปนเปื้อนไว้ในอัตราร้อยละ 5 ของน้ำหนักผลิตภัณฑ์ ไว้เท่านั้น

สรุปผลการวิจัย

สรุปประเด็นปัญหาทางด้านกฎหมายที่มีผลต่อธุรกิจการแปรรูปสินค้าเกษตร ประกอบด้วย มาตรการในการควบคุมสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปของประเทศไทยอยู่ภายใต้กฎหมายหลายฉบับ อันเป็นผลให้การควบคุมการผลิตสินค้าเกษตรและ

เกษตรแปรรูปไม่มีประสิทธิภาพ และยังมีช่องว่างในการควบคุม ทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาหารยังขาดความเข้มงวด โดยเฉพาะในเรื่องความปลอดภัยของอาหารและความเข้มงวดด้านสุขอนามัยพืชและสัตว์ มีปัญหาการใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกลุ่มสารพิษเพราะไม่มีการประเมินความเสี่ยงในการยาปราบศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง ไม่มีกลไกการกำหนดขอบเขตและแนวทางการดำเนินกระบวนการเกี่ยวกับการผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์เพื่อนำมาผลิตเป็นอาหาร ส่วนกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรแปรรูป ยังไม่มีกฎหมายบังคับใช้ในเรื่องความคุ้มครองเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้า (Product Safety) และการค้าที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Trade Practices) และการบังคับข่มขู่ (Harassment and Coercion) ผู้บริโภคด้วยทั้งขาดระบบแจ้งเตือนการละเมิดกฎหมายอาหาร (food violation reporting system) นอกจากนี้ยังมีปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม ยังไม่มีการกำหนดให้เจ้าของแพลตฟอร์มต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อค่าเสียหายที่เกิดขึ้นต่อผู้บริโภค ร่วมกับเจ้าของสินค้าที่อย่างลูกหนี้ร่วมกัน ปัญหากฎหมายในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ที่ยังไม่มีกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ทรงสิทธิเครื่องหมายการค้า ผ่านสัญญาจ้างทำของและสัญญาตัวการตัวแทน ขาดกฎหมายที่รับรองและรับประกันในฐานะสินค้าที่มีความพิเศษ (Recognition as a traditional specialty guaranteed (TSG))

ไม่มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปลงพันธุกรรม (สินค้าเกษตร GMOs) ขึ้นใช้บังคับโดยเฉพาะ

อภิปรายผลการวิจัย

แม้ประเทศไทยจะมีนโยบายในการส่งเสริมธุรกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าธุรกิจการเกษตรให้สามารถแข่งขันในระดับโลก แต่ในทางปฏิบัติยังมีกฎหมายจำนวนมากที่เป็นอุปสรรคโดยเฉพาะแนวทางการใช้มาตรการให้ผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าเกษตรจะต้องดำเนินการทำการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เกี่ยวกับคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตรประเภทต่าง ๆ ซึ่งผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ขาดความพร้อมในการด้านเงินทุนและบุคลากรไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ ก่อให้เกิดภาระด้านเงินทุน เกิดภาระด้านค่าใช้จ่ายในการวิเคราะห์และตรวจประเมิน ส่งผลให้ต้นทุนสูง เสียเปรียบในการแข่งขัน นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าการเกษตรที่จะต้องยกระดับให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น มาตรฐานที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในอาหาร กฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์เพื่อนำมาผลิตเป็นอาหาร มาตรฐานความคุ้มครองเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้า (Product Safety) และการค้าที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Trade Practices) และการบังคับข่มขู่ (Harassment and Coercion) ผู้บริโภคด้วย ซึ่งผู้ผลิตต้องรับรองว่าสินค้ามีความปลอดภัยต่อสุขภาพของมนุษย์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบในความปลอดภัยของสินค้า ซึ่งประเทศไทยยังขาดกลไก

ทางกฎหมายที่จะช่วยให้เกิดการบูรณาการ การดำเนินงานพัฒนาผู้ประกอบการ SME ทั้งประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตเกษตรอินทรีย์ และกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปรพันธุกรรม (สินค้าเกษตร GMO) ทำให้ธุรกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรขาดความสามารถในการแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับธุรกิจการเกษตรมีดังนี้

1. การแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย

1.1 ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับอาหาร โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้มีการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอาหาร และให้ผู้ประกอบการที่ผลิตหรือนำเข้าสินค้าเกษตรจะต้องดำเนินการทำการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เกี่ยวกับคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตรประเภทต่าง ๆ โดยมีมาตรการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการขนาดย่อมสามารถประเมินความเสี่ยงได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

1.2 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าเกษตรแปรรูปด้วยการออกกฎหมายลำดับรองภายใต้กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลเพื่อไม่ให้ประเทศไทยถูกกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ โดยควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในอาหาร

กฎหมายการเลี้ยงสัตว์ที่ไม่เป็นการควบคุมजनติดธรรมชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนควรปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนเพื่อให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับผู้ประกอบการคนไทยด้วย เป็นต้น

1.3 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์เพื่อนำมาผลิตเป็นอาหาร เช่น เนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ทำจากนม โดยออกกฎหมายลำดับรองเพื่อวางมาตรฐานที่ใช้บังคับใช้กับการผลิต (Production) และการแปรรูป (Processing) เนื้อสัตว์เพื่อการค้าในประเทศหรือการส่งออกเนื้อสัตว์ รวมถึงการควบคุมใช้ยาและสารเคมีในสัตว์ด้วย ซึ่งรวมถึง ยาที่ใช้ในพืชและสัตว์ สารเคมีทางการเกษตร สารกำจัดแมลงในสัตว์ โดยมีมาตรการสนับสนุนให้ผู้ประกอบกิจการขนาดย่อมดำเนินการได้ตามมาตรฐานดังกล่าว

1.4 สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคควรดำเนินการให้มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้า (Product Safety) และการค้าที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Trade Practices) และการบังคับข่มขู่ (Harassment and Coercion) ผู้บริโภค โดยเพิ่มเติมเป็นกฎหมายลำดับรองในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค

2. การออกกฎหมายใหม่

เป็นการเสนอให้ออกกฎหมายใหม่ผ่านกระบวนการของรัฐสภา ในเรื่องต่อไปนี้

2.1 สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคเสนอให้มีกฎหมายควบคุมการซื้อขายสินค้าออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม ในกรณีที่ผู้บริโภคได้รับความเสียหายจากผู้ขายสินค้าและเจ้าของแพลตฟอร์มมีความรับผิดชอบต่อบริโภคอย่างลูกหนี้ร่วมกัน

2.2 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรเสนอมีการออกกฎหมายใหม่เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์เป็นพระราชบัญญัติเพื่อควบคุมและวางมาตรฐานเพื่อให้เป็นที่เชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในและนอกประเทศ ทั้งเสนอให้มีกฎหมายการป้องกันการเข้ามาและแพร่กระจายของแมลงศัตรูพืชภายใต้กฎหมายความปลอดภัยทางชีวภาพ ซึ่งการนำเข้าสินค้าที่อาจมีหรือมีความเสี่ยงที่จะกระทบต่อความปลอดภัยทางชีวภาพไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม จะต้องได้รับหนังสืออนุญาต (Import Health Standards) นอกจากนี้ต้องเสนอให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปลงพันธุกรรม (สินค้าเกษตร GMOs) เพื่อใช้ควบคุมสินค้าดัดแปลงทางพันธุกรรมโดยให้มีการขออนุญาตและต้องมีการทดสอบว่าไม่เป็นอันตรายต่อมนุษย์สัตว์ และไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก่อนปล่อยให้มีการนำออกจำหน่าย ทั้งมีการบังคับให้สินค้า GMOs ต้องมีการติดฉลากให้ทราบถึงส่วนผสมที่มีวัตถุดิบ GMOs รวมอยู่ด้วย โดยให้ใช้กับผลิตภัณฑ์ที่มีการดัดแปลงพันธุกรรมทุกชนิดด้วย

REFERENCES

- Ilaw, Draft of GMO, (2021). **loophole for entrepreneur to avoid guilty with uncontrolled causes**. Retrieved from <https://ilaw.or.th/node/3962>. [2021, 30 Aug.]
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2021). **National Strategy 20 Years**, Retrieved from <http://nscr.nesdb.go.th> [2021, 31 Jan.]
- Office of the National Economic and Social Development Board, (2018). **National Economic and Social Development Plan B.E.2561-2564**. Retrieved from https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422 [2021, 31 Mar.]
- Office of the National Economic and Social Development Board, (2023). **National Economic and Social Development Plan B.E.2566-2570**. Retrieved from https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF [2023, 14 Sep.]
- Office of Small and Medium enterprises Promotion, (2017). **The 4th, Small and Medium enterprises Promotion Plan, B.E. 2560-2564**, Section of Policy and SME. Promotion.
- Tensho co., Ltd., (2021) **Ten Export Priority of Thailand**. Retrieved from <https://www.thaipurchasing.com>. [2021, 22 Mar.] (In Thai)
- Thaipbs. (2021). **Prime Minister ordered to cancel Consideration on Draft of Biology Safety Law**. Retrieved from <https://news.thaipbs.or.th/content/6741> [2021, 30 Aug.] (In Thai)
- Trakulhiranpadung, W. (2021) **Potential of Thai Agriculture and Food Industry**. Retrieved from http://www.tpa.or.th/publisher/pdfFileDownloadS/qm201_p023.pdf. [2021, 1 Feb.]
-